

Bava Kamma (84a)

— וְנִזְקֵי שׁוֹר בְּאֶדָם — **Damages of an ox from an ox** — נִזְקֵי שׁוֹר בְּשׁוֹר — **Rava said:** אָמַר רַבָּא — **and damages of an ox from a person** — גּוֹבֵין אוֹתוֹ בְּבִבְלָא — **we collect in Bavel.** נִזְקֵי אָדָם — **However, damages of a person from a person** — וְנִזְקֵי אָדָם בְּשׁוֹר — **or damages of a person from an ox** — אֵין גּוֹבֵין אוֹתוֹ בְּבִבְלָא — **we do not collect in Bavel.**

The Gemara asks:

— מַאי שְׁנָא נִזְקֵי אָדָם בְּאֶדָם וְנִזְקֵי אָדָם בְּשׁוֹר דְּלֹא — **Why is it that damages of a person from a person and damages of a person from an ox we do not collect in Bavel?** — "אֱלֹהִים" בְּעֵינֵן וְלִיכָא — Presumably because **we need expert, ordained judges and there are none** in Bavel. But that cannot be the reason because for **damages of an ox from an ox and damages of an ox from a person also** — אֱלֹהִים בְּעֵינֵן וְלִיכָא — **[84b] we need expert, ordained judges and there are none** in Bavel. Why then can we judge such cases?

The Gemara answers:

— אֲלֵא מַאי שְׁנָא שׁוֹר בְּשׁוֹר וְשׁוֹר בְּאֶדָם — **Rather, why is it that we judge damages of an ox from an ox and damages of an ox from a person?** — דְּשִׁלְחוּתֵיהוּ קָא עֲבַדְיֵן — **Because we are acting as the agents of [the judges of Eretz Yisrael],** — מִיּוֹדֵי דְהוּהָ אֱהוּדָאוֹת וְהַלּוּאוֹת — **similar to cases of confessions and loans, which we also judge in Bavel.**

The Gemara asks:

— אִם בְּאֶדָם וְאִם בְּשׁוֹר נָמִי — **If so, regarding damages of a person from a person and of a person from an ox also** — שִׁלְחוּתֵיהוּ קָא עֲבַדְיֵן — **we should say that we are acting as the agents of [the judges of Eretz Yisrael],** — מִיּוֹדֵי דְהוּהָ אֱהוּדָאוֹת וְהַלּוּאוֹת — **similar to cases of confessions and loans...**

The Gemara concludes:

— אֲלֵא כִי עֲבַדְיֵן שִׁלְחוּתֵיהוּ — **Rather, when do we act as their agents?** — בְּמִילְתָא דְשִׁכְיָחָא וְאִית בֵּיה — **In common cases where there is financial loss.** — חֶסְרוֹן כִּס — **But in a common case where there is no financial loss,** — אִי נָמִי מִילְתָא דְלֹא — **or in an uncommon case where there is a financial loss,** — חֶסְרוֹן כִּס — **we do not act as their agents.** — עֲבַדְיֵן שִׁלְחוּתֵיהוּ

Choshen Mishpat (1:1)

בזמן הזה דנים הדיינים דיני הודאות והלואות וכתובת אשה וירושות ומתנות ומזיק ממון חבירו שהם הדברים המצויים תמיד ויש בהם חסרון כס. אבל דברים שאינם מצויים אף על פי שיש בהם חסרון כס כגון בהמה שחבלה בחבירתה או דברים שאין בהם חסרון כס אף על פי שהם מצויים כגון תשלומי כפל... וכן כל המשלם יותר ממה שהזיק או המשלם חצי נזק אין דנין אותו אלא מומחים הסמוכים בארץ ישראל.

אש ובור בזמן הזה

הגהת אשרי (בבא קמא פד:) - ופר"ח ולא שור בלבד אלא כל שהוא כיוצא בזה גובין כגון אבות נזיקין דשור כשן ורגל ומבעה והבער ובור וד' שומרין וריפוי ושת ובושת וגנב בקרן וגזלן... וכיוצא בהו גובין בבבל. מא"ז: ומהרי"ח מספקא ליה באש ובור אי גובין בבבל.

ים של שלמה (שם) - מה שכתב אש ובור גם כן אין דעתי מסכמת ליה, דהא בודאי אש לא שכיחא כלל בפרט עכשיו בזמנים הללו כאשר אפרש לקמן. ובור גם כן לא שכיחא. וכן מצאתי בפסקי מהרי"ח שמשופק באש ובור. לכן נראה דאין דנין בבבל... משום הכי אין לדון דיני אש בזמן הזה דאם יודע הדבר למלכות על ידי מלשינות יאבד הנתבע בגופו וממונו עדי עד דיאמרו פושע הוא.

ש"ך (א, ב) - והוא הדין נזיקין דאש ובור, מהרש"ל פ"ח סי' ה, ועיין בהגהת אשרי פ' הכונס.

שבות יעקב (ח"א סי' קלו) - המרדכי ריש פ' החובל והג"ה אשר"י בשם אבי העזרי כתבו בפשיטות דדנין דיני אש ובור אכן בשם מהרי"ח כתבו דספוקי מספקא ליה אי דנין בזמן הזה דיני אש ובור, וכתב מהרש"ל פ' החובל לכן נראה דאין דנין אותו בבבל דלא שכיח עכ"ל. וכונתו כיון דספוקי מספקא ליה אם כן אזלינן בחד קולא לנתבע וחומרא לתובע. אכן בספרי משפטי יעקב הוכחתי דדנין דיני אש ובור, וכן משמעות סוגיא דש"ס פ' החובל וסתומות כל הפוסקים שכתבו כל דיני אש ובור ולא זכרו כלל שאין דנין בזמן הזה כמו בנזקי קרן משמע דדנין... ומה שכתוב מהרש"ל דלא שכיח לא ידעתי מאין יצא לו כן דכמה סוגיות משמעם להיפך. (הקדמה לחלק ג') - וודאי דדנין ואין לומר קים לי כיחיד נגד רבים.

קצות החושן (א, ב) - כיון דבהגהת אשר"י פסק דדנין אש ובור אלא שהביא בשם מהרי"ח דמספקא ליה... אין ספק מוציא מידי ודאי ואם כן אש ובור לא בעי מומחין.

קצות החושן (א, ז) - ממון ממש אף על גב דלא דיינינן ליה בזמן הזה כיון דלא שכיח ולית ביה חסרון כיס, מכל מקום לצאת ידי שמים הוא בעצמו צריך לשלם וגזלן הוא אם אינו משלם, אבל קנס ממש לא שייך בהו דינא דשמים משום דכל דיני קנסות אין הדבר תלוי רק אשר ירשיעון אלהים ואם אין הבית דין דנין אותו לא שייך בהו דינא דשמים.

היזק אש על ידי רוח שאינה מצויה

שבות יעקב (שם) - אם כן פשוט בשתית הטובא"ק דגרע יותר מצמר צמורה ופטור כי לאו כלום עבד, אכן יש לחייב מצד אחר והוא שכתב המגיד משנה דדוקא שלא היה הרוח בעת שהביאו העצים והאור אבל אם היה הרוח באותו העת שהביאו חייב האחרון עכ"ל... ואם כן גם בנדון שלפנינו כשבא הרוח שאינה מצויה הוה ליה לזה לאסוקי אדעתיה ולסלק שתיית הטובא"ק מידו ומעגלה, בפרט שמחה בו ראובן, וכיון שלא עשה כן אף שלא נפח בו כלל הוי כאחד הביא את האור ומחויב לשלם היזקו כדין אש מהיפה שבנכסיו.

דברי משפט (ח"ה עמ' שפג) - בנידון דנן, מכיון שבנסיעה החלונוות פתוחים, כי הנוסעים אינם מסכימים לסגור ה חלונוות, ומהירות הנסיעה גורמת לנשיבת רוח, והוי רוח מצוי שתפיל נצוץ מן הסיגריא וירגורם היזק כמו שקרה באמת, הרי רוב פוסקים סוברים דדין אש דנים גם בזמן הזה, אם כן חייב לשלם ההיזק, ובפרט שהזהירו על כך והתרה בו.

פתחי חושן (ט, סקכ"ב) - דברי [השבות יעקב] צ"ע, שאם יש לחייב משום דהוה ליה לסלק, אם כן בכל רוח שאינה מצויה נימא כן... וגם מה שנראה מדבריו שמחאתו של נזיק הוא גורם לחיוב צ"ע.

ויש לתרץ השבות יעקב דבכל שעה ששואב הטובא"ק יש אש חדש, ואם כן כשהתרה אותו שלא לשאוב הרי זה כאש חדש בזמן שרוח אינו מצויה כבר שם. ואם כן יהיה נפקא מינה בסיגר' במכוננית שאפשר שנהג המכוננית יהיה חייב אם הדליק הסיגריא קודם שהתחיל לרכוב שאז האש לא היה יכול להזיק ונהג המכוננית ליבתה אותו. אבל אם מדליק הסיגריא בשעת הנסיעה אז הוא מדליק כאשר הרוח שאינה מצויה כבר מנשבת.

בענין בור ואש בזמן הזה עלי' תשובת קהלות יעקב בפתיחה למשכנות ישראל שמשמע שאין דנים בור ודין אש ספק הוא.

בענין התראה בבית דין עלי' פתחי חושן פרק ח' סקנ"ז.